

Mánudaginn 3. október 1966.

Nr. 207/1966. **Baldur Guðmundsson**

gegn

Einari Sigurjónssyni.

Útivistardómur.

Dómur Hæstaréttar.

Málssókn þessi fellur niður.

Áfrýjandi, Baldur Guðmundsson, er eigi sækir dómþing í máli þessu, greiði kr. 400.00 útivistargjald til ríkissjóðs, ef hann vill fá mál sitt tekið fyrir af nýju.

Mánudaginn 10. október 1966.

Nr. 107/1965. **Gluggar h/f** (Þorvaldur Ari Arason hrl.)

gegn

Sjúkrasjóði Iðju (Þorvaldur Lúðvíksson hrl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Frávisun. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 14. júní 1965, að fengnu áfrýjunarleyfi 3. s. m.

Gerir áfrýjandi þær dómkröfur, að hann verði sýknaður af öllum kröfum stefnda og dæmdur málskostnaður úr hans hendi bæði í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og honum dæmdur málskostnaður úr hendi áfrýjanda fyrir Hæstarétti. Dómsmálaráðuneytið hefur hinn 3. júní 1965 veitt leyfi til að bera mál þetta undir Hæstarétt, þótt málsfjárhæð nemi eigi kr. 5.000.00 og áfrýjunarfrestur sé liðinn. Samkvæmt 16. gr. laga nr. 57/1962 um Hæstarétt Íslands eru nú lagaskilyrði leyfis til áfrýjunar máls, þá er sakarefni nemur eigi áfrýjunarfjárhæð, þau, „að úrslit

málsins“ séu „mikilvæg frá almennu sjónarmiði eða varði sérstaklega mikilvæga hagsmuni aðilja“. Samkvæmt 60. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944 eiga dómendur dóm um embættistakmörk yfirvalda, þ. e. hvort yfirvöld hafi gætt lagasjónarmiða og lagaskilyrða í starfi sínu. Samkvæmt þessu á Hæstiréttur dóm um það, hvort lagaskilyrði eru fyrir hendi til að leyfa áfrýjun máls, þótt málsfjárhæð nemi eigi kr. 5.000.00, enda er það í samræmi við áður gengna dóma. Úrslit máls þess, sem nú er til meðferðar, eru hvorki mikilvæg frá almennu sjónarmiði né varða þau sérstaklega mikilvæga hagsmuni aðilja. Samkvæmt þessu og þar sem málsefnið nemur eigi kr. 5.000.00, svo sem mælt er í 2. mgr. 13. gr laga nr. 57/1962, ber að vísa málinu frá Hæstarétti.

Eftir þessum úrslitum ber áfrýjanda að greiða stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, sem ákveðst kr. 7.000.00

Dómsorð:

Máli þessu er vísað frá Hæstarétti.

Áfrýjandi, Gluggar h/f, greiði stefnda, Sjúkrasjóði Iðju, málskostnað fyrir Hæstarétti, kr. 7.000.00, að viðlagðri aðför að lögum.

S é r a t k v æ ð i

Jónatans Hallvarðssonar hæstaréttardómara.

Ákvæði 16. gr. laga nr. 57/1962 ber að skýra þannig, að ráðherra meti til hlítar skilyrði greinarinnar fyrir veitingu leyfis til áfrýjunar máls, er sakaefni nemur ekki áfrýjunarfjárhæð samkvæmt 13. gr. sömu laga. Styðst sú skýring við aðdraganda að setningu lagaboðsins og er í samræmi við fyrri réttarframkvæmd.

Ráðherra hefur ekki farið út fyrir valdmörk sín, sbr. 60. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944, með veitingu leyfis til áfrýjunar máls þessa. Verður mati hans á skilyrðum til útgáfu leyfisins því ekki hnekkð og leyfinu eigi til hliðar vikið. Samkvæmt þessu er málinu réttilega áfrýjað, og ber að dæma það að efni til.

Ályktarorð:

Leggja ber efnisdóm á mál þetta.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 18. janúar 1965.

Mál þetta, sem tekið var til dóms hinn 14. þ. m., hefur Sjúkrasjóður Iðju, félags verksmiðjufólks hér í borg, höfðað fyrir bæjarþinginu með stefnu, útgefinni hinn 7. nóvember 1963, gegn Gluggum h/f, Skipholti 5 hér í borg, til greiðslu á skuld að fjárhæð kr. 1.050.00 ásamt 8% ársvöxtum frá 6. maí 1963 til 1. janúar 1965 og 7% ársvöxtum frá þeim degi til greiðsludags og málskostnaði að skaðlausu.

Af hálfu stefnda eru þær dómkröfur gerðar aðallega, að hann verði sýknaður af kröfum stefnanda og honum jafnframt dæmdur málskostnaður úr hendi stefnanda að mati dómarans, en til vara, að málskostnaður verði látinn niður falla.

Af hálfu stefnanda er málavöxtum lýst svo, að samkvæmt kjarasamningi Félags íslenzkra iðnrekenda og Iðju, félags verksmiðjufólks, beri stefnda sem félagi á hinu fyrrgreinda félagi að greiða 1% af greiddum launum fyrir dagvinnu þeirra féлага Iðju, sem hjá honum starfa, í sjúkrasjóð Iðju. Fjárhæð sú, sem stefnda beri að greiða í þessu sambandi fyrir árið 1961, sé kr. 1.050.00 og hafi hún verið reiknuð út af skattstofunni í Reykjavík og stefnda sendur gjaldseðill, en hann hafi reynzt ófáanlegur til að greiða.

Kröfur stefnda eru studdar þeim rökum, að fyrir stofnun greinds sjúkrasjóðs hafi fyrirsvarsmaður stefnda lýst sig mótfallinn henni og hafi hann síðan greitt atkvæði gegn stofnun sjóðsins. Þrátt fyrir það þótt meirihluti Félags íslenzkra iðnrekenda hafi samþykkt stofnun sjóðsins, hafi fyrirsvarsmaður stefnda mótmælt aðild stefnda að sjóðnum og ætíð talið stefnda óbundinn af slíkri samþykkt. Þá er á það bent, að stefndi hafi jafnan haft slysa- og veikindatryggingu fyrir starfsfólk sitt hjá tryggingafélagi sínu og muni hann því hvorki greiða til sjóðsins né þiggja greiðslur frá honum fyrir starfsfólk sitt.

Þá er því haldið fram, að stefndi hafi kært álagningu umrædds iðgjalds til skattstofunnar í Reykjavík innan tilskilins kærufrests. Kæru þessari hafi þó ekki verið svarað, svo sem skylt sé samkvæmt lögjöfnun frá ákvæðum skatta-, útsvars- og sölu-skattslaga og hafi stefnandi með því firrt sig öllum rétti til kröfugerðar í máli þessu. Þá er á það bent af hálfu stefnda, að

í lok 5. mgr. 18. gr. samnings Félags íslenzkra iðnrekenda og Iðju frá 1. júlí 1961 segi, að stofnatriði sjóðsins og væntanleg reglugerð skuli tekin til endurskoðunar við lok gildistíma kjarasamningsins eða við næstu samningsgerð félaganna og einnig sé sams konar ákvæði í 17. gr. reglugerðar fyrir sjóðinn. Þrátt fyrir það þótt félögin hafi síðan á árinu 1961 gert fimm nýja samninga, þá hafi ákvæði sjúkrasjóðsins aldrei verið endurskoðuð. Er því haldið fram, að með því að skerða þannig ótví-
ræð og óskilyrt ákvæði stofnsamnings sjóðsins þá sé sjóðsstofn-
unin úr sögunni og allar gerðir hans markleysa. Þá er því hald-
ið fram, að af hálfu Félags íslenzkra iðnrekenda hafi enginn
verið kosinn eða tilnefndur til að taka sæti í stjórn sjóðsins og
sé því sjóðurinn ólöglegur. Þá er því að lokum haldið fram,
að eignum sjóðsins sé, a. m. k. að nokkru leyti, varið á þann
hátt, að það samrýmist ekki tilganginum með stofnun hans.

Undir rekstri málsins hefur því verið hreyft af hálfu stefnda, að úrlausn ágreinings aðiljanna heyri ekki undir hina almennu dómstóla, heldur beri Félagsdómi að fjalla um málið. Krafa stefnanda í máli þessu er fjárkrafa, byggð á ákvæðum kjarasamn-
ings Félags íslenzkra iðnrekenda og Iðju, félags verksmiðjufólks. Verður að telja, að heimilt sé hér á bæjarþinginu að meta at-
riði þau, er fjárkröfuna varða, og skýra þau ákvæði samningsins, sem fjárkrafan byggist á, og veita efnislega úrlausn í málinu.

Stefndi gerðist félagi í Félagi íslenzkra iðnrekenda á árinu 1954 og hefur verið það síðan. Kjarasamningur sá milli Félags íslenzkra iðnrekenda og Iðju, er gekk í gildi hinn 1. júní 1961, var því bindandi fyrir stefnda, þar á meðal ákvæðið um stofn-
un umrædds sjúkrasjóðs og greiðslu iðgjalda til hans. Ákvæði þetta, sem er 18. gr. samningsins, er svohljóðandi:

„1. Stofna skal slysa- og sjúkrasjóð Iðju, félags verksmiðju-
fólks, er hafi það að markmiði að styrkja Iðjufólk, er forfallast
frá vinnu vegna veikinda og slysa.

2. Stjórn sjóðsins skal skipuð 3 mönnum, einum tilnefndum af Iðju, einum af F. Í. I. og einum af þessum aðilum sameiginlega. Komi Iðja og F. Í. I. sér eigi saman um skipun oddamanns, skal hann skipaður af borgardómara. Endurskoðendur skulu vera tveir, 1 tilnefndur af hvorum samningsaðila.

3. Eignir sjóðsins skulu ávaxtaðar í Iðnaðarbanka Íslands h/f. Heimilt er sjóðsstjórn að veita lán, ef ekki fer í bága við til-
gang sjóðsins til byggingar hugsanlegs félagsheimilis Iðju, félags verksmiðjufólks, gegn fullum fasteignatryggingum.

4. Iðnrekendur greiða til sjóðsins sem svarar 1% af greiddu kaupi Iðjufólks fyrir dagvinnu.

5. Fyrir 1. desember n. k. skulu samningsaðilar setja sjóðnum reglugerð, sem hafi m. a. að geyma ákvæði um greiðslur úr sjóðnum skv. lið 1 og um útreikning og innheimtu gjaldsins, en reynt skal að ná samningum við hlutaðeigandi aðila um, að gjaldið sé álagt og innheimt með sama hætti og gjald til atvinnuleysistryggingarsjóðs, sbr. 6. gr. laga um atvinnuleysistryggingar. Standi sjóðurinn straum af þeim kostnaði, sem verða kann af innheimtunni.

Framangreind atriði og væntanleg reglugerð sjóðsins skulu tekin til endurskoðunar við lok gildistíma samningsins eða við næstu samningsgerð F. Í. I. og Iðju.“

Mótmæli stefnda og aðgerðir þær, sem hann hefur haft uppi gegn ákvæði þessu, m. a. innan félags síns, geta ekki leyst hann undan skyldu til að greiða gjald þetta. Ekki verður heldur talið, að annmarkar þeir, sem stefndi telur hafa verið á lögmætri stofnun sjóðsins og starfrækslu hans, valdi því, að greiðsluskylda hans sé niður fallin. Er á það að líta í þessu sambandi, að í samningi þeim, sem gerður var milli félaganna hinn 18. desember 1963, er enn ákvæði um starfrækslu sjúkrasjóðsins samkvæmt sérstakri reglugerð. Um álagningu umrædds gjalds segir svo í ódagsettri reglugerð fyrir sjóðinn, sem lögð hefur verið fram í málinu:

„Gjöld til sjóðsins skulu ákvörðuð af skattayfirvöldum á þann hátt, að reiknað skal út 1% af dagvinnukaupi verksmiðjufólks, sem skylt er að vera í Iðju skv. 21. gr. samnings F. Í. I. og Iðju.

Þegar gjaldið hefur verið ákvarðað af skattayfirvöldum, sjá þau um útsendingu kröfubréfs til gjaldskyldra fyrirtækja, sem þá skulu greiða gjaldið inn á reikning Sjúkrasjóðsins í Iðnaðarbankanum.

Nú kemur það í ljós, að ákvörðun skattayfirvaldanna á gjaldi til Sjúkrasjóðsins hefur einnig náð til launa greiddra fyrir yfirvinnu, og skal þá viðkomandi fyrirtæki heimilt að kæra álagninguna til skattayfirvaldanna. Kærunni skal fylgja sundurliðun á launagreiðslum fyrirtækisins fyrir dagvinnu og yfirvinnu, og skal sundurliðunin vera staðfest af löggiltum endurskoðanda. Ákvarða skattayfirvöldin síðan gjald viðkomandi fyrirtækis að nýju.“

Stefndi kærði umrædda álagningu til skattstjórans í Reykja-

vík, sem hafði framkvæmd hennar með höndum hér í Reykjavík. Var kæra þessi eingöngu byggð á því, að stefndi væri ekki gjaldskyldur og þá byggt á sömu ástæðum og fram hafa komið í máli þessu. Kæru þessari var ekki svarað. Það verður að telja, að skattstjóranum hafi borið að svara kæru þessari. Hins vegar verður eigi talið, eins og háttað er ákvæðunum um kæru í reglugerð fyrir sjóðinn, að brestur á þessu valdi því, að greiðsluskylda stefnda sé niður fallin. Ekki verður heldur talið, að kæruákvæði útsvars-, skatta og söluskattslaga verði beitt um atvik þetta.

Samkvæmt því, sem hér hefur verið rakið, verða varnarástæður stefnda ekki teknar til greina. Fjárhæð kröfu stefnanda hefur ekki sætt tölulegum andmælum, og verða kröfurnar því teknar til greina, þó þannig, að vextir reiknast 7% frá 6. maí 1963 til 1. janúar 1965 og 6% frá þeim degi til greiðsludags. Þá verður stefnda gert að greiða stefnanda málskostnað, sem ákveðst kr. 2.000.00

Guðmundur Jónsson borgardómari kvað upp dóm þennan.

Dómsorð:

Stefndi, Gluggar h/f, greiði stefnanda, Sjúkrasjóði Iðju, félags verksmiðjufólks í Reykjavík, kr. 1.050.00 með 7% ársvöxtum frá 6. maí 1963 til 1. janúar 1965 og með 6% ársvöxtum frá þeim degi til greiðsludags og kr. 2.000.00 í málskostnað innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.
